

Voor

Leen, Babette,
Ella en Michel

D/2024/45/63 – ISBN 978 94 014 0252 1 – NUR 660, 669

© Jeroen D'hoë & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2024.

Vormgeving omslag en binnenwerk: Hein van Putten (Hendrikdетиende.nl)

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,

de boeken- en multimediativisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag veeveelvoudigd worden en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus

Vaartkom 41 bus 01.02

3000 Leuven

België

Postbus 23202

1100 DS Amsterdam

Nederland

www.lannoocampus.com

MASTERS OF POP

10
iconische
muziekalbums
•
die de wereld
veranderden

JEROEN D'HOE

Lannoo
Campus

Inhoud

INLEIDING DE POPGESCHIEDENIS DOOR DE LENS VAN 10 ICONISCHE ALBUMS II

DEEL I VAN WORK SONG TOT GREAT AMERICAN SONGBOOK (1865–1960) 25

INLEIDING: Musical en blues: bakermat van de moderne popmuziek	26
<i>Great American Songbook</i> : de kiem van de latere popsongstructuur	27
Tin Pan Alley en Broadway de creatie van 'standards'	29
Musicalsongs: simpel én uniek - toegankelijk en geniaal!	31
De wortels van de Broadway- musical	31
De wortels van de blues: van worksong tot Mississippi- delta-blues	38

Schokeffect én openbaring bij de première van <i>Show Boat</i>	46
<i>Show Boat</i> als gamechanger	50

INTERLUDIUM I OORSPRONG VAN POPSONGWRITING 74

De Tin Pan Alley- songstructuur	74
Songanalyse	80
De impact op het musical- genre	86
Concurrentie voor de musical vanaf midden jaren 1950: opkomst van rock-'n-roll!	92
Maatschappelijke relevantie	93

ALBUM I SHOW BOAT (1927)

JEROME KERN
& OSCAR
HAMMERSTEIN II
Musical

45

ALBUM 2 THE BEST OF MUDDY WATERS

(1958)

MUDDY WATERS

Blues

97

- Een elektrische schok in het blues-landschap **98**
- Hoe Muddy Waters de blues-geschiedenis deed kantelen **98**
- Debuut-compilatiealbum *The Best of Muddy Waters*: terugblik én doorstart **108**
- Songanalyse **109**
- De impact van Muddy Waters en blues op de popmuziek **113**

DEEL 2 ROCK-'N-ROLL ALS TSUNAMI EN HET ONTSTAAN VAN DE MODERNE POPSONG (1955–1970)

127

- INLEIDING:** Het ontstaan van rock-'n-roll en de moderne popsong **128**
- Race music: zwarte muziek-genres als voorlopers van rock-'n-roll **130**
- Hillbilly music en country: witte muziek-genres als voorlopers van rock-'n-roll **135**
- Rock-'n-roll: symbiose van zwarte rhythm-and-blues en witte ritmische country **137**
- De opkomst van rock-'n-roll in het Verenigd Koninkrijk **146**
- Great American Songbook*: kiem van de latere popsongstructuur **147**
- De transformatie van rock-'n-roll naar rock **148**

ALBUM 3 DUBBELPORTRET ELVIS PRESLEY ELVIS PRESLEY (1956)

CHUCK BERRY IS ON TOP CHUCK BERRY (1959) Rock-'n-roll

151

- 'Rocking through barriers' **153**
- Schokeffect vanuit twee richtingen **155**
- Elvis Presley: rockabilly – vroege rock-'n-roll vanuit de witte country-traditie **159**
- Chuck Berry: vroege rock-'n-roll vanuit de zwarte rhythm-and-blues-traditie **175**
- Album: *Chuck Berry Is on Top* **179**
- Impact **190**

**ALBUM 4
SGT. PEPPER'S
LONELY HEARTS
CLUB BAND**

(1967)

THE BEATLES

Rock

195

Het ontstaan van het
legendarische experimentele
album **198**

*Sgt. Pepper: product en symbool
van de 'tegencultuur'* **208**

*'I get high with a little help
from my friends'* **215**

*Sgt. Pepper's Lonely Hearts
Club Band: een caleidoscoop
van klanken en genres* **218**

Elektronische innovaties
stelden The Beatles in staat
om 'anders' te klinken **225**

**INTERLUDIUM 2
MODERNISERING VAN
POPSONGWRITING** **233**

Transformatie van AA'BA" naar
moderne 'strofe-refreinbridge'
popsong in Beatles-songs **246**

Songanalyses **256**

De impact: muzikale én
socio-culturele revolutie **272**

**DEEL 3
VISIONAIRE SINGER-
SONGWRITERS
BRENGEN FOLK,
COUNTRY EN
WORLD/GLOBAL NAAR
POP (1940-1990) 289**

INLEIDING: De essentie van
het profiel singer-songwriter **290**

Het veelzijdige spectrum
van de singer-songwriter:

drie casestudy's **299**

De voorgeschiedenis van de
actuele singer-songwriter **300**

**ALBUM 5
THE
FREEWHEELIN'
BOB DYLAN**

(1963)

BOB DYLAN

Folk

307

Controverse: een onconventionele
Nobelprijs voor literatuur! **308**

*'The most important thing I know I
learned from Woody Guthrie'* **313**

*Bob Dylan (1962): emulatie
van Woody Guthries invloed* **323**

Dylans eigen stem als
volwassen singer-songwriter **331**

Songanalyse **350**

Bringing it All Back Home **354**

Impact **358**

Dylan als wegbereider **360**

De invloed op latere generaties
artiësten **362**

<i>'A glorious sound!'</i>	368
Dolly Parton, Linda Ronstadt & Emmylou Harris: een iconisch country-trio!	371
De ontstaansgeschiedenis van het <i>Trio</i> -album	387
Songanalyse	413
Sequels	416
Impact	418

ALBUM 6 TRIO (1987)

DOLLY PARTON,
LINDA RONSTADT &
EMMYLOU HARRIS
Country

367

ALBUM 7 GRACELAND (1986)

PAUL SIMON
World/Global

424

<i>Disgraceland</i> : de schaduw van apartheid	426
Van The Moondog Show tot de The Gershwin Prize for Popular Song	431
<i>Hearts and Bones</i> : een doodlopend spoor	440
<i>Graceland</i> (1986): een nieuw begin	444

INTERLUDIUM 3 MODULAIRE COMPOSITIE- EN PRODUCTIETECHNIKEN

455

Songanalyses	455
Impact	462

DEEL 4
EXTASE VAN DE
KERK NAAR DE
DANSVLOER: VAN
GOSPEL TOT HIPHOP
(1950 tot nu) 469

INLEIDING: Spirituals en gospel:
bakermat van soul tot hiphop

470

Verzet en hoop in spirituals:
ontstaan en invloed van Afro-
Amerikaanse religieuze songs
(17de tot 19de eeuw) **471**

Van spirituals tot gospel: de
evolutie van Afro-Amerikaanse
religieuze songs (1850-1950)
474

Vocal harmony groups en
doowop: de cruciale schakel
tussen gospel en soul (jaren
1940) **477**

Soul: een innovatieve synthese
van religieuze gospel en
seculiere R&B (late jaren 1950 en
jaren 1960) **483**

Van soul tot hiphop: invloed op
wereldwijde trends (sinds jaren
1960) **485**

Het veelzijdige spectrum van
genres die op gospel zijn
gebaseerd: drie casestudy's **487**

ALBUM 8
I NEVER LOVED
A MAN THE WAY
I LOVE YOU

(1967)

ARETHA FRANKLIN
Soul

491

Dubbel schokeffect **492**

Van gospelwonderkind tot
'Queen of Soul' **497**

De Columbia-jaren:
artistieke miscasting als
'pop-crooner': een
dood spoor **508**

De Atlantic-jaren:
Aretha's artistieke bevrijding
en echte missie als soulartieste
512

Songanalyse: Aretha's sociale
bewustzijn en activisme in
Respect en *Think* **521**

Impact **526**

**ALBUM 9
THE HOUSE
SOUND OF
CHICAGO
(1986)**

Dance / EDM

531

Opwinding in London: import van housemuziek uit Chicago	532
Electronic Dance Music (EDM)	535
New York: disco	537
Chicago: house	545
Detroit: techno	555
Verdere ontwikkeling en de impact van EDM	563

**ALBUM 10
THE MISEDUCATION
OF LAURYN HILL
(1998)**

**LAURYN HILL
R&B / Hip-hop**

569

Het fenomeen Lauryn Hill	573
<i>'The Miseducation of Lauryn Hill'</i> : een kritisch ... én kwetsbaar statement	582
Van The Tranzlator Crew tot Lauryn Hill solo	588
Songanalyse	594
'Female empowerment': vrouwelijke rolmodellen van Lauryn Hill in hiphop en rap	597

**INTERLUDIUM 4
MODULAIRE COMPOSITIE-
EN PRODUCTIETECHNIEKEN
IN R&B/HIPHOP** **600**

Songanalyse: <i>Doo Wop (That Thing)</i>	604
Impact	624

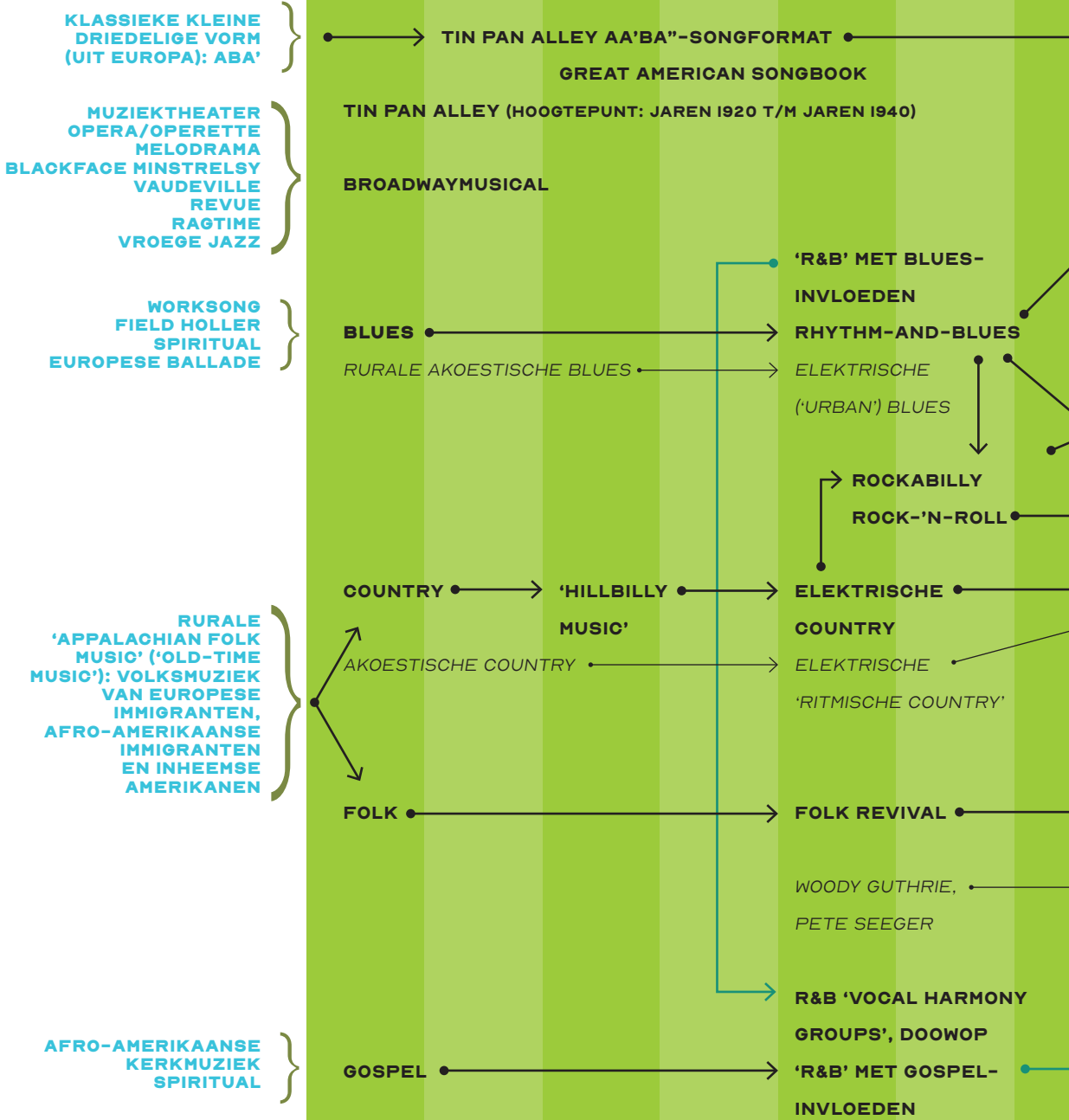
**EINDNOTEN &
BIBLIOGRAFIE** **634**

INDEX **656**

DANKWOORD **660**

CREDITS **664**

1900 1910 1920 1930 1940 1950

1960

1970

1980

1990

2000

2010

2020

→ MODERNE POPSONG ('STROFE-REFREIN-BRIDGE POPSONG')

HEAVY METAL
HARDROCK
BLUESROCK

→ ROCK ←

→ 'NASHVILLE
SOUND' COUNTRY

← COUNTRYPOP

FOLKROCK
SINGER-SONGWRITER

FOLKPOP

→ BOB DYLAN

↓ RAP/HIPHOP ↓

SOUL

→ NEO-
SOUL

→ HEDENDAAGSE R&B/HIPHOP

FUNK

DISCO

{ HOUSE
TECHNO }

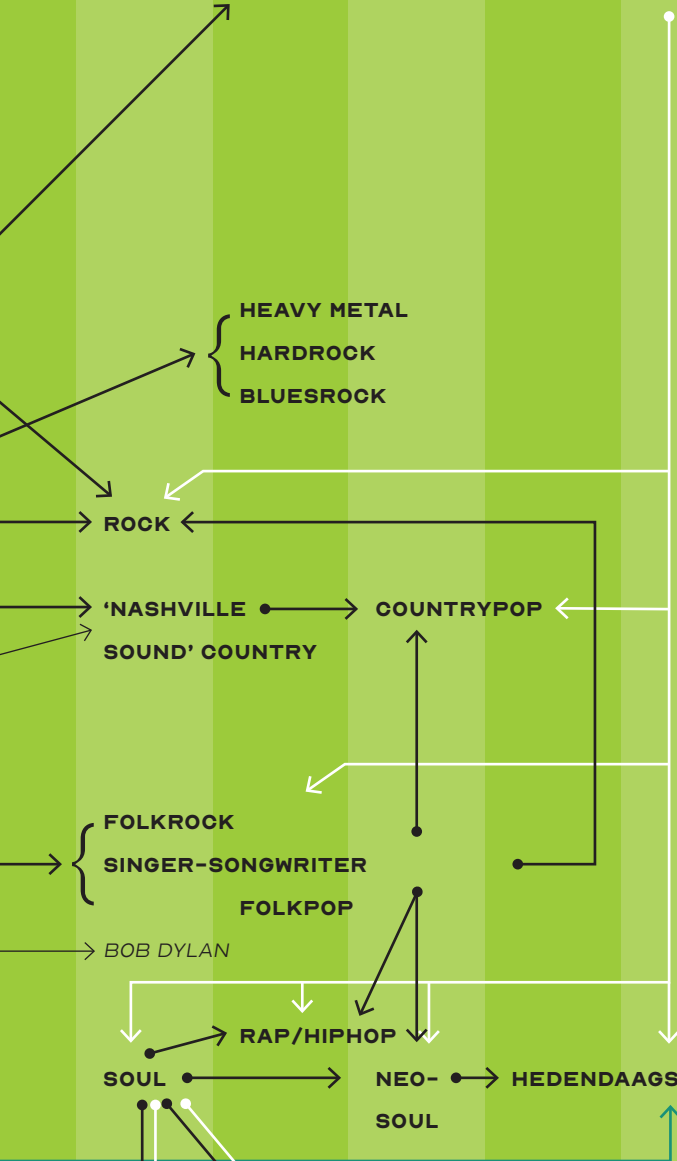
EDM →

WORDT POP-MAINSTREAM!

VEEL EDM-SUBGENRES:

HOUSE, TECHNO, TRANCE, DRUM AND BASS
(DNB, D&B OF D'N'B), DUBSTEP, ETC.

RAVE-CULTUUR

SCHOKEFFECT EN OPENBARING BIJ DE PREMIERE VAN *SHOW BOAT*

*'The history of the American Musical Theatre, quite simply, is divided into two eras: everything before Show Boat, and everything after Show Boat.'*¹

– Miles Kreuger

Op 27 december 1927 ging de musical *Show Boat* in première in het Ziegfeld Theatre in New York City. De musical van componist Jerome Kern en librettoschrijver en songtekstschrijver Oscar Hammerstein II maakte diepe indruk. Het publiek, dat gék was op musical, een genre dat in de regel lichtvoetige romantische comedy entertainment en ontspanning garandeerde, werd in het libretto² en de songteksten van *Show Boat* geconfronteerd met **een schokkende verhaallijn vol met heftige thema's zoals rassenvermenging, raciale onrechtvaardigheid, alcoholisme, gokverslaving en verlatenheid**. Daardoor deed *Show Boat* veel meer denken aan ernstige literatuur en (muziek)theater dan aan de typische lichte musicals (muzikale komedies) van die tijd. Ook op muzikaal vlak was *Show Boat* opzienbarend: om de genoemde thema's en de complexe, veelgelaagde verhaallijn van het werk kracht bij te zetten, werd een tot dan toe ongekende diversiteit aan muzikale genres en idiomen gehanteerd. De partituur van *Show Boat* deed een beroep op invloeden uit zowel de Europese romantische operette, als de Amerikaanse musical en bracht deze samen in een rijke, veelgelaagde mozaïek van muziekstijlen. De muziek refereerde zowel aan negentiende-eeuwse minstrel shows, historische pastiches, operetteachtige ballades en walsen als aan blues, *worksongs*, jazz en populaire songs uit de jaren 1920.³

Dat resulteerde bovendien in een innovatieve structurele integratie van de theatrale en muzikale dimensies (plot, personages en muzikale nummers, met name songs en dansnummers) die *Show Boat* tot een baanbrekende musical maakte.⁴ Musicals hadden tot dan toe immers een losse samenhang van zeer diverse muzikale, theatrale, dans- en humoristische nummers, die hooguit door een (meestal era summier) e

Jerome Kern en Oscar Hammerstein II

verhaallijn werden samengehouden. Bovendien waren de songs van *Show Boat* op innovatieve wijze ingebed in de plot én liepen songs en gesproken dialogen vaak organisch in elkaar over, wat het publiek verraste.

Tot voor *Show Boat* waren songs immers 'show stoppers', die met hun poëtische beschouwingen bij het verhaal af en toe voor pauzes – letterlijk een 'stilstand' – in de plot zorgden.⁵ Onnodig te zeggen dat een experimentele musical als *Show Boat* in zijn conceptfase op twijfels van producers stuitte. Zij wilden liever op basis van bewezen formules hit-musicals realiseren.⁶

Show boat als baanbrekende musical

Niet alleen waren de thema's in deze musical ernstig, ze waren ook op een ernstige, humane en respectvolle manier uitgewerkt. Dat manifesteerde zich met name in de multiraciale cast waarin witte en zwarte acteurs-zangers gelijkwaardig, samen met elkaar, acteerden. Noch de casting,

noch de vertolkingen van zwarte acteurs herinnerden aan de karikaturale wijze waarop zwarte personages werden opgevoerd in negentiende-eeuwse genres. In de vroeg-twintigste-eeuwse musicals voor *Show Boat* werden zwarte personages meestal gespeeld door witte acteurs

met zwarte make-up. Maar nu vertolkten zij, net als de witte acteurs in *Show Boat*, volwaardige, evenwaardige, respectvolle en empathische rollen. Deze dimensie was tot dan toe ongezien in musicals en gaf *Show Boat* een breed-culturele en maatschappelijke relevantie.⁷

Album 1 *Show Boat*

SPOTIFY

Dit hoofdstuk onderzoekt hoe het iconische album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band een hoogtepunt in het oeuvre van The Beatles én in de popgeschiedenis vertegenwoordigt. Het album is een unieke synthese van genres en integreert grensverleggende arrangementen en orkestraties (dankzij technisch-productionele innovaties).

Daarnaast worden ook diverse manieren belicht waarop The Beatles de gestandaardiseerde Tin Pan Alley-AA'BA"-songstructuur nauwgezet als een sjabloon adopteerden, ofwel als basis gebruikten om deze te integreren met invloeden uit de blues en rhythm-and-blues om er moderne rock-'n-roll-songstructuren mee te creëren.

ALBUM 4

*Sgt. Pepper's
Lonely Hearts
Club Band*

THE BEATLES
(Rock, 1967)

Een specifieke blues-stijl die Dylan – net als Guthrie – bijzonder intrigeerde, was de ‘*talking blues*’-stijl. Deze flexibele blues-variant, waarin een vrije, parlando tekstdeclamatiestijl centraal staat en de muzikale structuur open is vanwege de afwezigheid van het typische blues-akkoordenschema, inspireerde Dylan tot het spontaan, (half) improvisatorisch schrijven en zingen van songs. Op deze manier ontstonden zijn songs *Talkin’ World War III Blues*, dat deels voorbereid was en deels geïmproviseerd werd, en *Bob Dylan’s Blues*, dat volledig spontaan gecomponeerd werd, tijdens de opnamesessies van *The Freewheelin’ Bob Dylan*. Dylan noemde deze laatste een van die typische ‘echt spontane songs. Ik begin met een idee, en dan voel ik wat volgt. De beste manier waarop ik deze song kan beschrijven is als een soort wandeling langs een zijstraat. Je werpt er een blik op en wandelt verder.’⁸⁶

Het resultaat is indrukwekkend: beide songs getuigen van Dylans unieke talent

om op basis van enkele voorbereidende schetsen – of zelfs vanuit het niets – improviserend songs te schrijven en te zingen, die tegelijk een zeer intens karakter (vanwege de concentratie tijdens de improvisatie) én een uitgebalanceerde structuur en natuurlijke vanzelfsprekende frasering hebben (alsof deze songs eerder geschreven en ingestudeerd zijn).⁸⁷

***‘Come gather ‘round, people, wherever you roam
And admit that the waters around you have grown
And accept it that soon you’ll be drenched to the bone
If your time to you is worth saving
Then you better start swimmin’ or you’ll sink like a stone
For the times, they are a-changin’***

Bob Dylan,

The Times They Are a-Changin’, 1964

Dylans eclecticische muzikale invloeden weerspiegelen zich in zijn heterogene catalogus:

- folk en blues op *The Freewheelin' Bob Dylan* (1963), *The Times They Are a-Changin'* (1964) en *Another Side of Bob Dylan* (1964);
- folkrock op *Bringing It All Back Home* (1965), *Highway 61 Revisited* (1965) en *Blonde on Blonde* (1966);
- countryrock op *Nashville Skyline* (1969);
- christian rock op *Slow Train Coming* (1979);
- een terugkeer naar traditionele akoestische folk op *Good as I Been to You* (1992);
- en naar blues en country op *Love and Theft* (2001) en *Modern Times* (2006);
- en covers van Tin Pan Alley songs op *Shadows in the Night* (2014), *Fallen Angels* (2016) en *Triplicate* (2017).⁸⁸

Album 5 *The Freewheelin' Bob Dylan*

DEEL 4 1950-NU
SOUL, DANCE/EMD & HIPHOP

Label: Atlantic Records

A-zijde:

1. *Respect* (Otis Redding)
2. *Drown in My Own Tears* (Henry Glover)
3. *I Never Loved a Man (The Way I Love You)* (Ronnie Shannon)
4. *Soul Serenade* (Curtis Ousley, Luther Dixon)
5. *Don't Let Me Lose This Dream* (Aretha Franklin, Ted White)
6. *Baby, Baby, Baby* (Aretha Franklin, Carolyn Franklin)

B-zijde:

7. *Dr. Feelgood (Love Is a Serious Business)* (Aretha Franklin, Ted White)
8. *Good Times* (Sam Cooke)
9. *Do Right Woman, Do Right Man* (Dan Penn, Chips Moman)
10. *Save Me* (Aretha Franklin, Carolyn Franklin, Curtis Ousley)
11. *A Change Is Gonna Come* (Sam Cooke)

Deel 4 1950-NU Soul, Dance/EDM & Hiphop

DEEL 1 1865-1960
MUSICAL & BLUES

DEEL 2 1955-1970
ROCK-'N-ROLL & ROCK

VAN GOSPELWONDERKIND TOT 'QUEEN OF SOUL'

De gospeljaren (1952-1960):
religieuze en politiek-activistische inspiraties

*'[...] gospel was my background – is my background. My upbringing was in the church. We had to attend regularly. And, of course, the church provided a training ground for me, so to speak, as a young vocalist and certainly, gave me all of the spiritual values that I needed as a young lady.'*⁵

- Aretha Franklin

Aretha Franklin, de legendarische 'Queen of Soul', begon haar muzikale opleiding in de New Bethel Baptist Church in Detroit op tienjarige leeftijd. Deze cruciale periode, van 1952 tot 1960, vormde het fundament voor haar iconische carrière en werd gekenmerkt door een diepgaande verstrengeling van muzikale, religieuze en politiek-activistische elementen. Tijdens haar tienerjaren ontwikkelde ze zich als gospelzangeres en -pianiste in de kerk, waar haar vader, dominee Clarence La-Vaughn Franklin (1915-1984) – voornamelijk bekend als 'C.L. Franklin' – predikte. De New Bethel Baptist Church bood een ideale en vruchtbare omgeving voor Aretha's ontlukende talent. Ze werd ondergedompeld in de rijke gospeltraditie, waar haar vocale vaardigheden en pianospel werden gehoord tijdens erediensten en waar ze door regelmatig voor een publiek te zingen de kans had om haar talent en vaardigheden als performer constant te ontwikkelen en te finetunen. Haar vermogen om zichzelf tijdens het zingen ook op de piano te begeleiden, zou later van onschatbare waarde blijken voor haar soulcarrière. Haar opvallende zangstem en haar talent om diepe emoties over te brengen werden hier voor het eerst opgemerkt.

Belangrijk hierbij is dat Aretha niet alleen muzikale vaardigheden ontwikkelde, maar ook diep doordrongen raakte van de politiek-activistische geest van de tijd, met de opkomst van de burgerrechtenbeweging. Haar vader, een prominente burgerrechtenactivist, organiseerde bijeenkomsten met invloedrijke leiders zoals Martin Luther. Dat Aretha vanaf de eerste rij getuige was van deze beweging beïnvloedde niet alleen haar muziek, met thema's van sociale rechtvaardigheid in de songteksten die ze schreef of selecteerde als zangeres, maar ook haar publieke standpunten als activist. In deze vroege fase van haar carrière legde Aretha Franklin de basis voor haar ongeëvenaarde succes en blijvende impact als zangeres en cultureel icoon. Haar muzikale talent, spirituele toewijding en sociaal-politieke bewustzijn vormden de pijlers van een carrière die niet alleen muzikale grenzen doorbrak, maar ook bijdroeg aan sociale en culturele verandering.

De term IDM, die in inmiddels is ingeburgerd bij recensenten, platenlabels en fans, ontstond in augustus 1993 toen Alan Parry een IDM-mailinglijst op alt.rave postte om vooraanstaande post-techno producers (zoals Autechre and Aphex Twin) te bespreken.⁷⁶ Tegelijk zorgde de populariteit van house – dat sinds het midden van de jaren 1980 ook in New York en Londen aanwezig was – ervoor dat het genre vanaf de late jaren 1980 doordrong tot pop-hitlijsten, met name in de muziek van M/A/R/R/S en Madonna (°1958). Hoewel techno minder commerciële hits voortbracht, verschenen techno-platen van de Amerikaanse dj-producer Moby (artiestennaam van Richard Melville Hall) (°1965) en de Britse bands The Prodigy en Orbital gedurende de late jaren 1990 in de hitlijsten en kwam techno-muziek steeds vaker voor in soundtracks voor televisiecommercials en films.⁷⁷

*'Why does my heart
feel so bad?*

*Why does my soul
feel so bad?*

*Why does my heart
feel so bad?*

*Why does my soul
feel so bad?'*

Moby,
*Why Does My Heart
Feel So Bad?*, 1999

Vanaf het midden van de jaren 1980 werd EDM door innovatieve popartiesten geassimileerd en werd het hierdoor een – in eerste instantie perifeer – onderdeel van de mainstream-popmuziek. Vanaf de jaren 1990 groeide EDM uit tot een van de centrale mondiale popmuziekgenres en assimileerde het – samen met hiphop – de mainstream-popmuziek, waarvan het sinds het begin van de 21ste eeuw de norm is geworden. In recente ontwikkelingen binnen de popmuziek, hebben twee pro-

Album 9 *The House Sound of Chicago*